

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) योग

परीक्षा : डिसेंबर – २०२५

तृतीय वर्ष

सत्र – ६

विषय:- योग तत्त्वज्ञान (भाग-६) (YC-6011)

दिनांक : ०४/१२/२०२५

गुण : ६०

वेळ : स. १०.०० ते. दु. १२.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)**
- १) पातंजल योगदर्शनानुसार समार्धीचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - २) योगवसिष्ठ ग्रंथातील मोक्षाचे चार द्वारपाल सविस्तर लिहा.
 - ३) घेरंडसंहिता ग्रंथातील सात अंगांचे महत्त्व लिहा.
 - ४) षट्चक्रांचे सविस्तर वर्णन करा.
 - ५) घेरंडसंहितेतील ध्यानाचे वर्णन करा.
 - ६) घेरंडसंहितेतील कपालभातीचे प्रकार लिहा.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- १) हृदधौतीचे प्रकार सांगून त्याची माहिती लिहा.
 - २) कुंडलिनीचे स्थान यावर माहिती लिहा.
 - ३) योगवसिष्ठ मधील आधि व्याधी संकल्पना स्पष्ट करा.
 - ४) रसानंद व भक्तियोग समार्धीचे वर्णन करा.
- प्र.३. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)**
- १) मुद्रा
 - २) ज्ञानेश्वरीतील वज्रासन
 - ३) योगवसिष्ठ ग्रंथ परिचय
 - ४) नादानुसंधान

Translation in English

Sub: Yoga Philosophy (Part-VI) (YC-6011)

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
 - 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.
-

Q.1. Answer the following questions in detail. (Any Four) (40)

- 1) Explain the types of Samadhi according to Patanjali's Yogdarshan.
- 2) Write in detail the four gatekeepers of Moksha in the Yogvasishtha.
- 3) Write the importance of the seven limbs in the Gheranda Samhita.
- 4) Describe the Six chakras in detail.
- 5) Describe meditation in the Gheranda Samhita.
- 6) Write the types of Kapalbhata in the Gheranda Samhita.

Q.2. Answer the following questions in short. (Any Two) (10)

- 1) Write information about the types of Hridhasti.
- 2) Explain the position of Kundalini.
- 3) Explain the concept of Adhi and Vyadhi according to Yogvasishtha.
- 4) Describe Rasananda and Bhaktiyoga Samadhi.

Q.3. Write short notes. (Any Two) (10)

- 1) Mudra
 - 2) Vajrasana in Dnyaneshwari
 - 3) Introduction to Yogvasishtha
 - 4) Nadanusandhan
-